

28
/

D. SALOMO CONSTANTINVS
TITIVS,

ORDINIS MEDICORVM WITTEBERGENSIS

H. T.

DECANVS

DISSERTATIONEM INAUGURALEM

A

CAROLO GEORGIO NEVMANNO

GERANO

D. II. MAII 1795.

H. L. Q. C.

PVBlice HABENDAM

INDICIT.

*De frigoris extremi in corpus humanum effectibus, caloris
summi admodum analogis.*

Δ

DE SALOMO CONSTANTINVS

TITVS

ORDINIS MEDICORVM WITTEBERGENSIS

M. D.

DECANVS

DISSERTATIONEM

A

CAROLO GEORGO REHMANNO

GERM.

D. II. MAII 1797.

W. T. G.

PUBLICE HABENDAM

INDICIT.

De Signis exanthem in corpore humanum
quod admodum ordinis

Quae physicis clare satis recentiorum experimentis comprobata sunt, frigus nempe atque calorem, gradu tantum intensitatis, non autem essentia ipsa differre, eadem ex vtriusque in corpore effectibus optime quoque demonstrantur. Nolo nunc de materia et vi illa, qua calor continetur, pluribus disserere, neque, an res quaedam singularis, an principii cuiusdam, per omnem naturam dispersi, affectio sit, hoc loco quaerere; cui quidem consilio arctiores prolusionis academicae limites vix sufficiunt: sed in praesens modo ad effectus attendam, quos in calore alios, alios in frigore, diuersos quidem, si perfunctorie consideraaueris, sed diligentiori examine, eosdem iudicabis.

Medius temperaturae gradus ita naturae animalis, quin plerisque corporibus naturalibus accommodatus esse videtur, ut partes corporis eodem quasi foueantur, atque incrementis cito capiendis praeparentur. Sed extremas illius partes, tristes plerumque effectus excipiunt, omnes in eo conuenientes, ut machinae corporeae interitum procreent. Calorem quidem corpora inorganica ampliare, partes eorum rarefacere, actionem partium inter se augere, et continuata, maioriq; actione, ad corporum tandem destructionem facere, satis perspicuum est. Frigus autem, quamuis inorganicis rebus magis fauere, et eorum destructionem minus contrahere videatur, tamen partium contractione, atque motu sensim imminuto, simile malum inducit. Certum itaque atque pluribus obseruatis demonstratum est, quod corpora inanimata, siue feruido aestu, siue gelido frigore corripiantur, simili semper modo afficiuntur, et ad interitum quasi sollicitantur. Quemadmodum enim hoc de corporibus tensis, fibris, neruis, filamentisque in genere valet, sic de omni partium nexu in rebus corporeis idem asserendum est. Quam in rem memorabile fermentationis exemplum in medium affert BOERHAVE (*Chem. P. II.*

p. 163. edit. Lipf.) ex quo elucescit, quod frigus nimium fermentationem fluidorum aequae aboleat, ac calor nimius partium dissipatio-
ne eandem impedire solet.

Eadem prorsus ratio utriusque excedentis temperaturae est, qua effectum, quem in corpora viuentia, atque animata exferit, ubi praeter commemoratas mutationes communes, aliae propriae, quae a vi horum corporum vitali deducuntur, considerandae sunt. Etenim haec vis fons est, ex quo omnia illa phaenomena, quae insufficienter ex solis physicis partium qualitatibus explicantur, desluunt. Vel enim externae corporis superficiei calor applicetur, vel ipsi sanguinis massae per respirationem communicetur, per maiorem irritationem atque inde subnatam reactionem fortio-rem, plures oboriuntur immutationes. Reactio ut in systemate nervoso, ita in sanguineo longe fortior, hinc auctus sensationis gradus, haud raro in verum transiens dolorem, maior fluidorum motus, atque respiratio inde longe liberior; ex qua tandem, continuante nervorum actione, debilitas, vigoris naturalis imminutio, quin torpor adeo atque stupor partium prodeunt. Quemadmodum vero calor praecipue in partes molliores agit, atque eorum reactionem incitat, ita frigus non quidem eadem ratione, sed obtundendo potius nervos, aequae tristem infert exitum. Initio quidem frigore partes sensibiles irritantur, fiunt viuiores, mox debilitas atque stupor subsequuntur, qui eo certior erit, atque vehementior, quo magis partes interiores atque nervi inprimis patiuntur.

Exemplis, ea, quae hactenus dixi, illustrare lubet quibusdam, quae praxis medica mihi nuper suppeditavit. Hyeme enim elapsa quae nisi diu durantibus, ferisque omnino, tamen intensioribus iure annumeranda est, quales sunt frigoris aerioris in corpus humanum effectus, obseruandi mihi oblata est occasio. Iuuenis nempe, hypochondriacis insultibus interdum tentatus, illis diebus, quibus summum urgebat frigus, singularia repetitis vicibus phaenomena in se expertus est: videlicet stante in primis Euro, quoties in via publica sub dio per aliquot horae minuta vesfaretur, capite dolere, oculis obnubilari, titubare, vertigine affici coepit, et quasi casu percussus, de statu suo declinare, stabile corpus apprehendere; et in locum tem-
pera-

peratum, in domicilium tepidum concedere, necessitate ductus est, ut quiete et calore pristinas refocillaret vires. Equidem hunc ipsum iuuenem frigore hac ratione correptum, visendi nactus sum occasionem; omnis facies, manus, colorem retulerunt partium frigore talarum, anhelatio fortis, pulsus celerrimus initio, successiue sedatus, tandemque per quietem ad se rediit. Solis roborantibus et antispasmodicis malum, durante adhuc frigore, imminutum, eoque cessante plane sublatum fuit. Aliis iuuenis insultibus melancholicis leuioribus iam antea vexatus, nouum, ipso frigoris tempore durioris, perpeffus paroxysmum est, et cum restaurandae valetudinis animum deiiceret, omnemque, quam suaserunt, amicorum, fugeret consuetudinem, redeunte calore atmosphaerico sua sponte fuit restitutus. Similem frigoris vim in fene rustico obseruaui, qui, saeuiente nuper frigore, insignem diminutionem, imo fere sublationem auditus, per interualla passus est, cuius tamen sensum decresciente frigore, maximam partem, successiue recuperauit. Non deerunt aliis obseruatoribus alia exempla, quae tum insignem frigidae atmosphaerae in corpus humanum efficaciam, tum analogiam cum effectibus summi caloris optime docent. Tristes radiorum solis, directe caput ferientium, euentus, qui in statu insolationis obseruantur, his cognati sunt. Concidunt eiusmodi miseri, ut agricolae in campis, milites in itineribus, tempestate calidissima, atque signa apoplexiae tam sanguineae, quam neruosae, praebent. Nonne idem per frigoris effectus aucti, diuersis licet ratione et modo, accidit? Illustratur hoc exemplo rabiei caninae, quae et summo calore, et summo frigore aequae ingruit. Neque defunt exempla canum rabie praeterita hyeme afflictatorum, qualia in ephemeridibus, ex virorum doctorum testimoniis, allegantur, et ipse comperta habeo.

Qualis denique caloris vehementioris in exteriorem corporis superficiem vis sit, atque efficacia, ex varia integumentorum firmitate, atque crassitie facile intelligitur, et quotidiana experientia comprobatur. Quodsi corpora metallica fusa, vel alia, quae magnum aestus gradum contraxerunt, cuti admoventur, mox omnis eiusdem structura organica perit. Eadem frigore quoque euenire, licet rariora doceant exempla, non defunt tamen illa, ex quibus constat, post subita-

neam corporum summe frigidorum applicationem, mox algore partes corrumpi, sensu orbari, atque si vehementior fuerit, organica structura plane priuari. Communia vero haec sunt, rariora, quae de effectu corporum summe calidorum, vel frigidorum, in interioribus partibus leui cuticula tectis, obseruata sunt. EDWARD SPRY, in *Philosoph. Transact.* (Vol. 49. P. 2. p. 228. edit. Witteb.) narrat ea, quae in sectione hominis, ex intus suscepta haud leui plumbi fusi portione demortui, inuenerit. Cum enim infelix ille, incendio, quod in pharo Plymouthiano subortum erat, alacrem opem admoueret, magnam plumbi fusi portionem, ab alto tecto, in os, atque fauces subito delapsam, glutire et deuorare coactus est; quo facto, summis cruciatibus doloribus post aliquot dies obiit. Interna ventriculi tunica, tota quanta inflammata, plura loca sphaelosa, et destructa erant; atque similia, illis phaenomenis, quae a combustione cutis externae oriuntur. Auctor solertissimus eadem experimenta, fuso plumbo animalium brutorum, auium v. c. faucibus iniecto, repetit, et cuticulam ventriculi inflammata, rugis penitus inductam, non quidem solutam, vidit. Eadem canis, materiae frigidae efficacia, euenisse in plagulis nostris (*Wittenberg. Wochenbl. A. 1776. p. 205 sq.*) legimus. Miscela frigida ad gradum 07 thermometri Fahrenh. ex niue et sale communi parata, canis ori intrusa, cuius licet partem vomitu reiceret, illius tamen propemodum libram vnā vorauit et retinuit. Inter experimentum iam debilitatus canis, cum miscelae amplius sumere nihil posset, deiectiones insequuntur inuoluntariae, calor externus subinde imminuit, succedunt conuulsiones, leniores, violentissimae, quibus post horae quadrantem expirat. Cum extis inspiciendis cura afferretur, ventriculus inflammatus et gangraenosus reperitur, neque tamen tunica villosa consueta facilitate separari potuit. Effectus prorsus fuit idem ac ille plumbi fusi ante notatus, causa autem diuersa. Omnis enim haec frigoris summi actio ab neruorum potius stupore, subito illato deriuatur, quo vis talis, et vigor naturalis ita fuerunt sublati, vt et inflammatio, et gangraena oborirentur.

Sed

Sed, orationis filum iam dissecandum est. Commendandus enim nunc est

VIR PRAENOBILISSIMVS
CANDIDATVS DIGNISSIMVS,
CAROLVS GEORGIVS NEVMANN,
GERANVS,
MEDICINAE CANDIDATVS,

qui studio medico omni cum laude in Academia absoluto, iam in eo est, vt summos in arte medica honores capiat; quo vero melius de Iplius doctrina iudicare possimus, en vitam Ipsius, Ordini nostro exhibitam:

*E*go, CAROLVS GEORGIVS NEVMANN, natus sum Geræ A. 1774. d. 13. Martii, patre GEORGIO NEVMANN, urbe Gedano, oriundo, et matre IOANNA ELEONORA, e familia BECKER. Patrem vix primum vitæ annum egresso dirum fatum eripuit, Matre adhuc mihi supersite, lactor. Per varios artium praeceptores institutus, ad initia literarum capeffenda in Ill. Rutheneum, quod Geræ floret, receptus sum, omnibusque Praeceptoribus meis pia mente gratiam refero, nominatim Exc. SCHVETZIO, Directori, STVRZIO, Eloquentiae Professore, Virisque Celeberrimis, HAVPTMANNO, Correctori, GEITNERO, Subcorrectori, BARTSCHIO, Matheseos Lectori. Ao. 1790 Dresdam petii, ibique ab Excell. BECKERO, in Academia Militari Professore, optimo auunculo, benigne exceptus, qui pro sua benignolentia, formandi animi curam gessit, variisque me Praeceptoribus tradidit, ex quibus BEVTLERVM, Scholae Crucis Correctorem nomino. Anno insequente Lipsiam petii, vt in Literarum Academia ibi florente, disciplinas medicas ediscerem, et ab Exc. BECKIO, tum Rectore Academiae Magnifico, in ciuium munerum receptus sum. Doctorem ibidem Clariff. HAASII et FISCHERI in Anatomia; in Physiologia PLATNERI, HEBENSTREITII et SCHREGERI; in Historia naturali LVDWIGII; in Chemia ESCHENBACHII; in Botanice HEDWIGII institutioni-

tionibus fruitus sum; HEBENSTREITIVM vero et Pathologiae, Semiotices et Therapiae generalis Praeceptorem mihi contigisse insigniter laetor; PLATNERI quoque philosophicis Lectionibus interfui, quibus omnibus pia mente summas ago gratias, meque nunquam benefactorum, quae in me contulere, memoriam perditurum profiteor. Ao. 1792 Ienam petii, Exc. HUFELAND Pathologiae, Semiotices, Therapiae generalis et specialis, et Materiae medicae praecceptorem habuisse gaudeo; Ill. LODERI praelectionibus chirurgicis interfui, quibus et D. STARK me participem fecit; Ill. autem STARKIVS in Arte obstetricia me instruxit eiusque Clinico instituto per annum integrum ita usus sum, ut aegros suo ductu ipse curarem. Cui et pro multo, quo me dignatus est. favore nunquam satis gratias referre possim. Iam vero cum academicum studium emensus, ad summos in arte, quam hucusque colui, honores capeffendos, priusquam instituta Clinica maiora, atque Nosocomia celebriorum apud externos adirem, Vitebergam profectus, ab Magnif. HOMMELIO, h. r. Rectore Academiae, civibus adscriptus, examinibus consuetis me subieci.

In quo examine, quod cum Illo ante paucos dies instituimus, laeti cognouimus, illum omnino eas Sibi comparasse in arte salutari cognitiones, ut preces Eiusdem de consequendis summis honoribus iustas omnino haberemus. In quem finem publice vltimum daturus est Specimen cras die Lunae, d. II. Maii a. c. quo Dissertationem Suam Inauguralem, a se penitus conscriptam:

De balneis frigidis obseruationes,

meo Praesidio, ventilaturus est. Quam celebritatem, ut RECTOR ACADEMIAE MAGNIFICVS, COMITES ILLUSTRISSIMI, PERILLVSTRES LIBERI BARONES, PATRES CONSCRIPTI, OMNIUM DOCTORES ORDINVM, QVIVIS LITTERARVM FAVTORES ET CVLTORES, sua praesentia illustrem reddere velint ea, qua par est, pietate et obseruantia, rogamus.

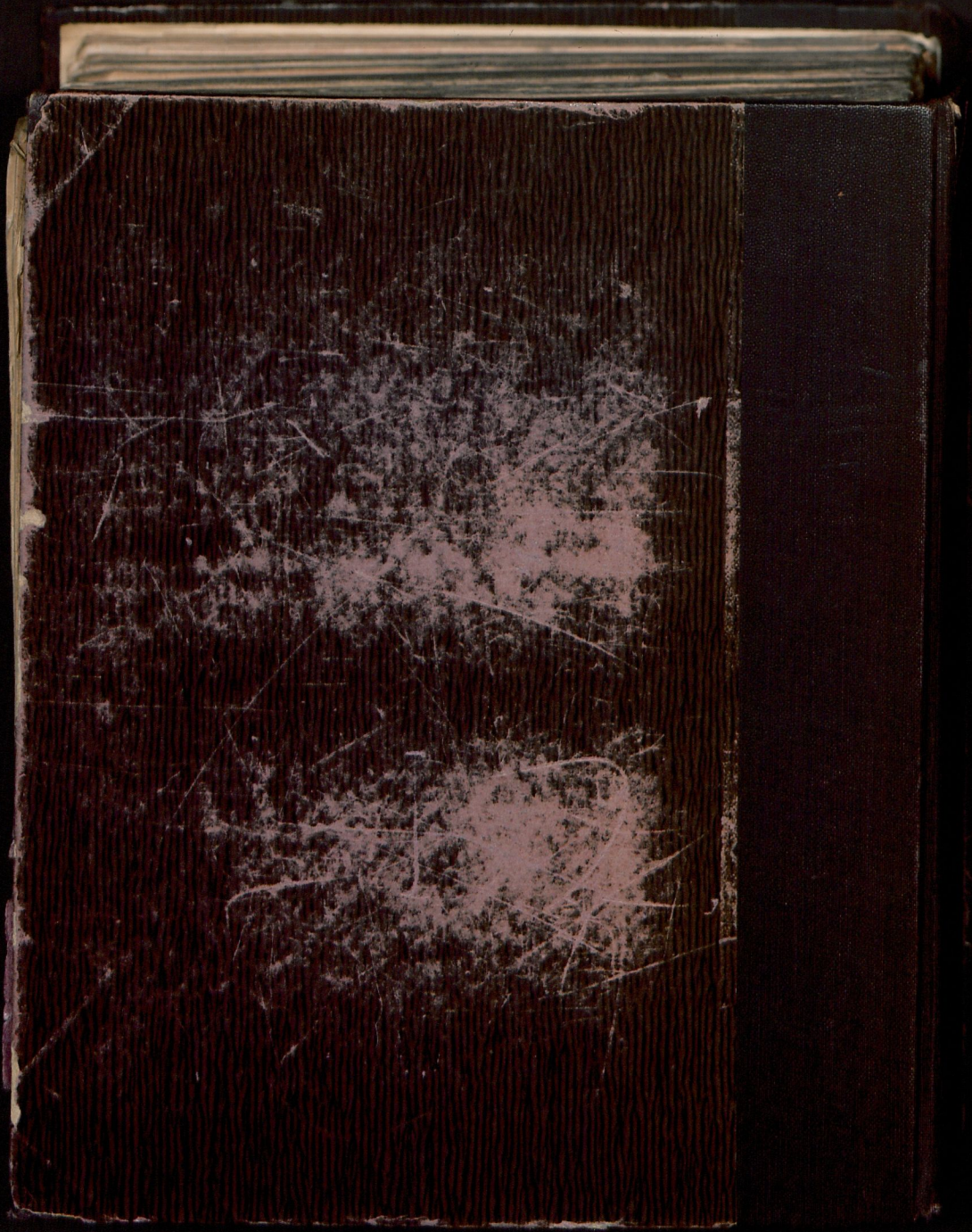
P. P. Dominica Rogate, 1795.

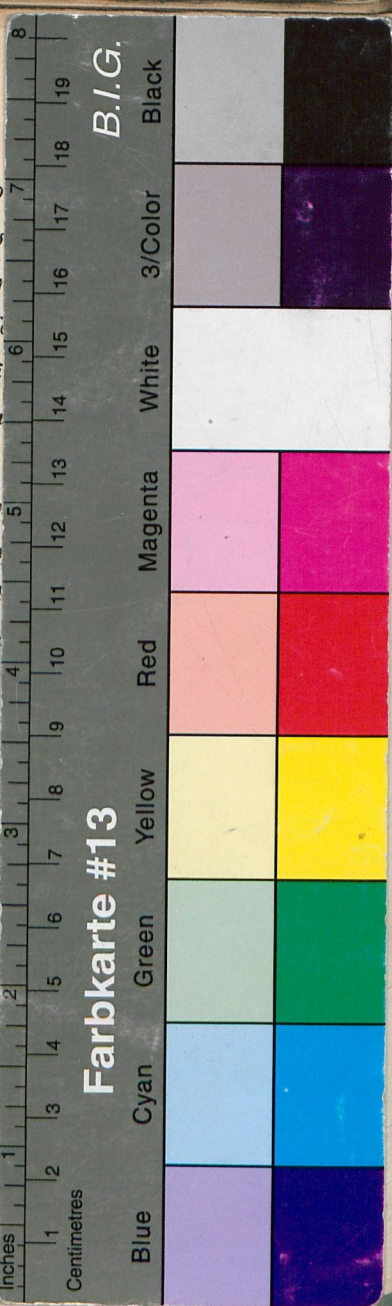
ULB Halle 3
001 558 609

70506

28
/

D. SALOMO CONSTANTINVS
TITIVS,

ORDINIS MEDICORVM WITTEBERGENSIS

H. T.

DECANVS

DISSERTATIONEM INAUGVRALEM

A

CAROLO GEORGIO NEVMANNO

GERANO

D. II. MAII 1795.

H. L. Q. C.

PVBLICE HABENDAM

INDICIT.

*De frigoris extremi in corpus humanum effectibus, caloris
summi admodum analogis.*

△